

Hamza BEKTAŞ, Ermeni Soykırımı İddiaları ve Gerçekler, T.C. Uludağ Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Yayın No: 5, ISBN 975-6958-45-6, 181 s. Bursa, 2001.

Dr. Hamza Bektaş'ın "Ermeni Sorunu" nun doğru ve açık bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunan kitabı, Giriş (s.1-14), 1. Ermenilerin Menşei (s. 15-26), 2. Osmanlı Yönetiminde Ermeniler (s. 27-44), 3. Ermenilerin Örgütlenmeleri (s. 45-50), 4. Ermeni İsyancıları (s. 51-68), 5. I. Dünya Savaşında Ermeni İsyancıları ve Ermenilerin Türkleri Katli (s. 69-108), 6. Ermenilerin Göç Ettirilmesi (Tehcir Kanunu) (s. 109-142), Sonuç, Ekler, Kronoloji ve Kaynaklar bölümlerinden oluşuyor.



Ermeni Soykırımı İddiaları ve Gerçekler kitabının sunuşunu yapan Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Yurtkuran'ın belirttiği gibi "Tarihsel nitelikteki olayların objektif bir biçimde değerlendirilebilmesi, günlük siyasal yaklaşımlarla değil, tarih biliminin elde ettiği verilere dayalı yaklaşımlarla olanaklıdır. Nitekim bilim, amacına uygun olarak, olguları somut ve doğruluğu kanıtlanmış verilere dayalı bir biçimde analiz etmekte ve vardığı sonuçları yansızlık temel ilkesine göre ortaya koymaktadır". Gerçekten Dr. Hamza Bektaş bu yaklaşımdan hareket ederek Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivinde bulunan konu ile ilgili verileri titiz ve yansız bir biçimde değerlendirerek, kütüphane malzemesini tarihin örgüsüyle inceleyip bu meseleyi okuyucuya sunmayı başarmıştır. Kitabın içinde özgün fotoğraflar ve belge örnekleri de bulunmaktadır. Ayrıca Ermeni Sorunu'nun tarihsel süreci kronolojik bir listeye belirtilmiştir.

Dr. Hamza Bektaş kitabın 6. bölümünde Ermenilerin göç ettirilmesinin sebeplerini ortaya koymuştur. Bu bölümde zorunlu göç kanunu öncesinde Ermenilerin Osmanlı ordusundan silahlı olarak kaçtıkları, kaçıp Rus ordusuna katıldıkları, çıkardıkları isyanları bastırmak için savaş halindeki Os-

* Uludağ Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını, Bursa 2001, X+181 sayfa.

manlı Devleti'nin cepheden kuvvet ayırdığı, ikmal konvoylarına, lojistik tesislere saldırarak cephedeki orduya yiyecek ve cephane ulaşmasına engel oldukları, ordunun durumu hakkında düşmana istihbarat verdikleri, Türk köylerine yapılan Ermeni saldırıları karşısında askerlerin yakınlarının can, mal ve namusunu korumak için firar etmelerine sebep oldukları ortaya konulmuştur. Yine aynı bölümde Tehcir Kanunu'nun uygulanması bağlamında Osmanlı yönetiminin aldığı önlemler belirtilmiştir. 27 Mayıs 1915 tarihli Göç Kanunu'na göre çıkarılan iki tüzük (yönetmelik) ile göç ettirilen şahısların mal, can ve namuslarının korunması için yapılan düzenleme metinleri kitaba konulmuştur. Bu kayıtlar Ermeni Soykırımı iddialarının geçersizliğini ortaya koymaktadır.

Tersine Ermenilerin Van, İzmit, Adapazarı, Bursa, Adana, Urfa, Hatay, Erzurum, Iğdır, Nahçıvan, Kars, Ardahan yörelerinde yaptıkları katliam gerçek bir soykırım niteliğini taşımaktadır (Bkz. s. 51-68).

Dr. Hamza Bektaş'ın kitabının sonuç bölümünde yer alan şu sözlerine katılmamak mümkün değildir: “Biz diyoruz ki geçmiş, suçlama, öç alma amacıyla gündeme getirmenin yeni nesillere intikam duyguları aşılamanın anlamı ve faydası yoktur. Bir asra yaklaşan zaman önce günün şartlarına göre iki millete de bir daha asla yaşamak istemedikleri acılı günler geçmişte kalsın. Bu yaranın kaşınmasının anlamı yoktur. Ancak bunun yanında arşivlerimiz herkese açıktır. İsteyen istediği incelemeyi yapsın. Bizim saklayacak, suçluluk duyacak bir geçmişimiz yoktur. Maksatlı, gerçek olmayan, intikam duygularının tahrik edici yayınların, gerçeği yansıtmayan istatistikî rakamların hiçbir millete yararı olmaz. Her iki ulus da yabancı ülkelerin baskısından çok zarar görmüştür. Yeni oyunlara gelmemeyi öğrenmiş olmaları gereklidir. Tatlı acıdan, dostluk düşmanlıktan çok iyidir”.

Yrd. Doç. Dr. İsmail SELİMOĞLU